

Andrés Nin

Majdagarna i Barcelona ¹

(Maj 1937)

*Detta manifest antogs av POUM:s centralkommitté omedelbart efter "majdagarna" 1937.
Texten utarbetades av Andreu Nin. ²*

De tragiska händelserna i början av maj i Barcelona orsakades inte, som har påståtts, av ett simpelt utbrott av dårskap eller kollektiv galenskap. Händelser av en sådan storleksordning, där massor av människor drogs in i strider, där den katalanska huvudstaden dränktes i blod och där hundratals män miste livet, skapas inte av en nyck, utan hade mäktiga och djupa orsaker.

Vi överlåter åt den sentimentale småborgaren att "beklaga" det som hände utan att bekymra sig om händelsernas orsaker; vi överlåter åt kontrarevolutionärerna, vars enda intresse är att kväsa revolutionen, att fördöma rörelsen. För sanna revolutionärer är det en plikt att undersöka vad som orsakade händelserna och att dra de nödvändiga lärdomarna.

Det militär-fascistiska upproret

Det fascistiska upproret den 19 juli var inte ett verk av ett fåtal rebelliska militära "förrädare", utan kulmen, i en plötslig och våldsam form, av den kamp mellan revolution och kontra-revolution som inletts i Spanien. Det arbetar-republikanska blockets seger i valen den 16 februari och det följande bildandet av en vänsterregering återupplivade massornas tidigare så allvarligt skadade demokratiska illusioner, men dessa illusioner brast åter mycket snabbt. Arbetarklassen blev snart varse att reaktionen, trots dess nederlag vid valurnorna, inte var avväpnad, utan tvärtom med fördubblad iver förberedde aktioner för att blockera den proletära revolutionens framryckning och inrätta en diktatorisk regim.

Juli-upproret kom efter fem månaders erfarenhet av en regering som demonstrerat den småborgerliga vänsterns totala oförmåga att sätta stopp för den fascistiska faran och på ett progressivt sätt lösa de många politiska problem som landet stod inför. Den bekräftade fullständigt den åsikt, som POUM ofta upprepat, att vänsterns nya politik skulle misslyckas, att kampen inte stod mellan demokrati och fascism, utan mellan fascism och socialism, att denna kamp skulle ta väpnad form och att denna kunde sluta på ett för arbetarna förmånligt sätt och med fascismens nederlag enbart genom att den proletära revolutionen segrade och följaktligen arbetarklassen tog makten, vilket skulle lösa den borgerligt demokratiska revolutionens uppgifter och samtidigt inleda den socialistiska omvandlingen av samhället.

Krig och revolution

Tack vare arbetarklassens enastående heroism och fasta beslutsamhet att slåss till döden för att hindra fascismens seger, slogs det militära upproret tillbaka den 19 juli i Barcelona, Madrid och Valencia. Och tack vare den heroism som sedan uppvisades på slagfälten av tusentals arbetare som omedelbart och entusiastiskt anslöt sig till miliserna, kunde inte Franco

¹ På marxistarkiv.se finns flera böcker och artiklar som behandlar spanska inbördeskriget utifrån olika utgångspunkter, se [Böcker om spanska inbördeskriget](#) och [Artiklar om spanska inbördeskriget](#). När det gäller just Majdagarna och dess efterspel, se artiklarna [Majdagarna i Barcelona \(1937\)](#) av Pierre Broué och [Mordet på Andreu Nin – hur gick det till?](#), av Martin Fahlgren.

² Manifestet publicerades ursprungligen som ett uttalande av POUM:s Centralkommitté under titeln *El significado y alcance de las jornadas de mayo frente a la contrarrevolución* (Majdagarnas betydelse och räckvidd inför kontrarevolutionen). Den spanska versionen av dokumentet finns på webbplatsen *Fundación Andreu Nin* (se <http://www.fundanin.org/nin9.htm>)

vinna den snabba och säkra seger han hoppats på och som efter tio månaders inbördeskrig verkar allt mindre trolig.

Men samtidigt som det fascistiska upproret krossades i de viktigaste städerna och den militära striden vid fronten inleddes, bildade arbetarna revolutionära kommittéer och tog kontroll över fabrikerna. Bönderna tog över jorden. Man brände ner kloster och kyrkor – centra för den fascistiska reaktionen. Med andra ord, revolutionen hade inletts och bourgeoisins gamla maktorgan omvandlades till spöken. Krig och revolution verkade därför redan från första början omöjliga att åtskilja. Efter att ha slagit tillbaka revolten, satte arbetarna igång med det revolutionära arbetet, vars erövringar de försvarade, och fortsätter att försvara, i skyttegravarna. Att som det spanska kommunistpartiet och PSUC i Katalonien hävda, att arbetarna vid fronten slåss för den demokratiska republiken, är att förråda proletariatet och bereda mark för en ny och segerrik attack från den fascistiska reaktionen.

Och ingen bör låta sig påverkas av argumentet att den bakomliggande kampen för en socialistisk revolution gynnar fiendens planer vid fronten. Tvärtom, endast en djärv revolutionär och socialistisk politik kan ge de stridande ett mod och en moralisk styrka som gör dem oövervinnliga och samtidigt organisera ekonomin och krigsindustrin med nödvändig effektivitet för att uppnå en snabb och överväldigande militär seger.

Kontrarevolutionens framsteg

Genom att exploatera "krigssvårigheterna" och använda de reformistiska partierna – speciellt det officiella kommunistpartiet och PSUC – som verktyg, arbetade den republikanska bourgeoisien ihärdigt och systematiskt för att bromsa den proletära revolutionen: genom att gradvis återta arbetarklassens erövringar och förfölja dess organisationer och tidningar i syfte att återupprätta det borgerliga statsmaskineriet och konsolidera det kapitalistiska styret.

De viktigaste tecknen på den kontrarevolutionära planen var: POUM:s avlägsnande från Generalidad-regeringen; avvapningen, som hittills är partiell, av arbetarklassen; förföljelsen av CNT:s tidning i Madrid; förbudet mot *La Batalla*; erövringen av tryckeriet *Combatiente Rojo* och vårt partis radiostation i republikens huvudstad; arresteringen av CNT:s regional-kommitté i Vizcaya; nedläggningen av *Nosotros* i Valencia; fängslandet av Maroto, en modig anarkistisk militant i Almería; dekretet om allmänna ordningen och avskaffandet av folkdomstolen i Katalonien; offensiven mot revolutionära flaggor, med syfte att ersätta dem med den "nationella" flaggan; försöket att rekonstruera den gamla borgerliga armén genom att skapa en Folkarmé av robotar, utan revolutionär glöd, i den borgerliga demokratins tjänst; institutionaliseringen av politisk censur; ingreppen mot kontrollpatrullerna, o.s.v.

Parallellt med denna kontrarevolutionära plan har en systematisk kampanj drivits mot CNT och POUM för att förtala och misskreditera oss och brännmärka våra medlemmar, de som med stora offer och heroism bidragit till kriget mot fascismen, som agenter för Hitler och Mussolini. Man har tagit till alla medel, tillåtliga eller otillåtliga, för att upprätta monopol för ett parti som ursprungligen var kommunistiskt och revolutionärt, men som idag till kropp och själ gett sig hän till bourgeoisin. Man driver kampanjer och komplotter mot kommittéerna, saboterar kollektiviseringen av ekonomin, upphäver kontrollen över distribution och marknaden för att gynna parasiter och spekulanter, organiserar pråliga och provokativa kontrarevolutionära demonstrationer, och, slutligen, skapar ett fullständigt orättfärdigt tillstånd av fiendlighet mot de revolutionära arbetarorganisationerna inom polisen.

Provokationen

Alla dessa åtgärder skapade en berättigad stämning av osäkerhet inom arbetarklassen, som insåg att de höll på att berövas sina erövringar medan kontrarevolutionen för var dag vann nya positioner. Reformismen – den direkta agenten för kontrarevolutionen – blev för sin del upp-

muntrad av sina framgångar, blev allt fräckare och intensifierade sin provokationspolitik. Under veckan som föregick de tragiska händelserna levde de revolutionära arbetarna i ett tillstånd av nervös spänning som nådde sin höjdpunkt efter karabinjärearnas försök att ockupera Figueras, händelserna i Puigcerdá och begravningen av UGT-militanten Roldán Cortada, offret för ett brott som vi kraftfullt fördömer och som blev en förevändning för att organisera en demonstration av tydlig kontrarevolutionär karaktär.

I detta läge, på eftermiddagen den 3 maj, försökte polisen, på uppdrag av A Aiguadé, ministern för interna säkerheten och representant för Esquerra Republicana i Generalidad-regeringen, och under den personliga och direkta ledningen av Rodríguez Salas, general-kommissarie för allmänna ordningen och medlem av PSUC, att ockupera Telefónica-byggnaden som kontrollerades av en arbetarorganisation. Kontrarevolutionen ansåg att förhållandena var mogna för att försöka angripa en av de ställningar som proletariatet erövrat i juli. Detta var en test, inte ännu en avgörande och allomfattande attack, men det var en allvarlig felkalkyl. Arbetarna vid Telefónica besvarade kraftfullt angreppet och en våldsam konfrontation utvecklades. Regeringen och fackföreningskommittéerna agerade snabbt och publicerade ett mycket vagt uttalande som gav intryck av att konflikten var på väg att lösas.

Men de upprörda arbetarna var inte nöjda med detta. De förstod att det inte handlade om en isolerad aktion, att alla deras erövringar var i fara, och de tog spontant upp vapnen, omringade Telefónica, reste barrikader över hela staden och inledde en blodig strid, vilken i sin omfattning och våldsamhet vi inte sett maken till under vår revolutionära rörelses historia och som lämnade hundratals döda och skadade.

De reformistiska elementen hävdade att den våldsamma reaktionen från Barcelonas proletariat var ett resultat av en fascistisk provokation, uppmuntrad av vårt parti. Som mästare i förtal och smädelser försökte de slingra sig undan sitt eget oerhörda ansvar för blodbadet genom att skylla det på revolutionärerna.

Majdagarna var den direkta och omedelbara konsekvensen av en monstruös provokation från PSUC. För att genomföra sin plan använde de sig av Rodríguez Salas, en billig Noske-kopia och förrädare mot det revolutionära proletariatet. Att under dessa omständigheter framställa händelserna som en "inbördesstrid", som en våldsam kamp mellan "de två fackförenings-centralerna", är en medveten förfälskning, eftersom alla mycket väl vet att striden uppstod mellan de revolutionära arbetarna, inklusive från UGT, och delar av polisen. Problemet som löstes på gatorna var inte en enkel fråga om fackföreningsrivalitet, utan ett mycket djupare problem. Och arbetarna som gick ut på gatorna, med vapen i hand, representerade proletariats intressen i detta historiska ögonblick.

POUMs inställning

Under den senaste tiden har vårt parti vid upprepade tillfällen betonat nödvändigheten av att överföra de problem som uppstått under kriget och revolutionen till det politiska området. Vi hävdade också att arbetarklassen skulle kunna ta makten utan att tillgripa väpnat uppror eller våld av något slag: det skulle räcka med att de utnyttjade sin enorma tyngd för att vända styrkeförhållandena till sin fördel och upprätta en arbetar- och bonderegering. Att inte ställa problemen på detta sätt, på det rent politiska planet, skulle förr eller senare leda till en våldsam explosion ur den ackumulerade ilskan hos arbetarklassen och, som resultat, en rörelse som skulle bli spontan, kaotisk och sakna omedelbara perspektiv.

Våra förutsägelser har besannats. Kontrarevolutionens provokativa inställning drev fram explosionen. Men när väl arbetarna befann sig på gatorna, måste vårt parti ta ställning. Hur? Hålla sig borta från rörelsen, fördöma den eller solidarisera sig med den? Vårt val var inte svårt. Varken det första eller det andra förhållningssättet stod i samklang med vår karaktär av

ett revolutionärt arbetarklassparti, och utan ett ögonblicks tvekan tog vi ställning för det tredje: att erbjuda vår aktiva solidaritet med rörelsen, trots att vi på förhand visste att den inte kunde segra.

Om beslutet hade varit vårt skulle vi inte ha beordrat upproret, eftersom tidpunkten inte var lämplig för en avgörande aktion. Men de revolutionära arbetarna, som med rätta upprörts av den provokation som de blev offer för, kastade sig in i striden, och vi kunde inte lämna dem åt sitt öde. Att göra på något annat sätt skulle ha varit ett oförlåtligt förräderi.

Vi var tvungna att göra så, inte enbart för att vi är ett revolutionärt parti, som moraliskt är förbundet att stå på arbetarnas sida när de, med rätta eller inte, ger sig in i striden för att försvara sina erövringar, utan också på grund av behovet av att styra upp en rörelse, som på grund av sin spontanitet uppvisade många kaotiska drag, så att den undvek att omvandlas till en fruktlös kupp som skulle kunna sluta i ett blodigt nederlag för proletariatet.

Den väpnade kampen utvecklades på ett sådant sätt – på grund av de revolutionära arbetarnas rörelsekraft och betydelsen av de strategiska positioner de uppnådde – att det hade varit möjligt att gripa makten. Men vårt parti, som en minoritet inom arbetarrörelsen, kunde inte ta på sig ansvaret av att utfärda en sådan paroll, speciellt som CNT- och FAI-ledarna, via sin radio i Barcelona, enträget manade arbetarna att omedelbart ge upp kampen och därigenom skapade förvirring och osäkerhet bland de kämpande. Att under dessa förhållanden uppmana arbetarna att gripa makten skulle oundvikligen ha varit detsamma som att inleda en kupp, vars konsekvenser för proletariatet skulle ha kunnat bli fatala.

Det var nödvändigt att ställa begränsade paroller för rörelsen, och det var vad vårt parti gjorde genom att kräva avskedandet av Rodriguez Salas och Aiguadé, vilka var direkt ansvariga för provokationen, och kräva att de reaktionära dekreten om allmänna ordningen annullerades, samt att det upprättades kommittéer till revolutionens försvar. Då vi insåg att rörelsen oundvikligen skulle leda till nederlag om den fortsatte – inte på grund av någon bristande stridsvilja bland arbetarna, vilka utfört heroiska bragder, utan på grund av den förvirring som inställningen hos de ansvariga kommittéerna för de revolutionära fackliga organisationerna orsakat – ansåg vi att kampen i proletariatets intresse borde avslutas.

Men för att detta skulle kunna ske, ansåg vi att två villkor måste uppfyllas: att polisstyrkorna drogs tillbaka och att arbetarna kunde behålla sina vapen. De polisiära styrkornas fortsatta närvaro på gatorna kunde tolkas som ett nederlag för arbetarklassen, när denna i själva verket bara hade gjort en strategisk reträtt. Dessutom skulle det utgöra en provokation som skulle kunna föda nya och våldsamma sammanstötningar. Avväpning skulle innebära att man frantog proletariatet den viktigaste garantin för deras erövringar och frantog dem medlen för att kunna motstå ett kontrarevolutionärt försök eller en fascistisk kupp. På morgonen den 8 maj uppmanade vi arbetarna att ge upp striden och återgå till arbetet, samtidigt som vi framförde våra paroller.

Vi deklarerar med stolthet att vårt partis ställningstagande, ett parti vars prestige har växt betydligt bland de revolutionära arbetarna, effektivt bidrog till att få slut på de blodiga striderna på Barcelonas gator och förhindrade att arbetarrörelsen krossades i en våldsam repression.

Varje hederlig person som läser denna korta redogörelse för uppkomsten, utvecklingen och resultatet av Majdagarna, kan lätt se vad som var de verkliga orsakerna till tragedin. Vårt parti, vilket nu attackerar av kontrarevolutionärer av alla slag, spelade inte någon provokatörsroll – vilket de vars enda mål är att försvara borgarklassens intressen och bromsa den ärorika revolutionen som började den 19 juli skriker ut med hög röst – utan fullföljde korrekt den plikt som den orubbliga lojaliteten med arbetarnas intressen ålagt oss.

Lärdomar av Majdagarna

Av de blodiga Majdagarna, vilka säkerligen kommer att ha en enorm betydelse för den spanska revolutionens fortsatta utveckling, måste arbetarklassen dra viktiga lärdomar om dess generösa offer inte ska vara förgäves.

Första lärdomen. Den flödande propaganda som producerats under de senaste månaderna av småborgare och reformister, med uppmaning om antifascistisk enhet, har som enda mål att exploatera arbetarklassens önskan om enhet och dess hat mot fascismen för att strypa revolutionen och återupprätta det borgerliga statsmaskineriet.

Andra lärdomen. Kampanjen som förts under parollerna ”först vinna kriget, sedan genomföra revolutionen” och ”allt för kriget”, döljer det verkliga syftet: att bromsa revolutionen. Detta är en nödvändig förutsättning för att man ska få fria händer att förhandla fram en ”vit” fred. Det gradvisa undertryckandet av de revolutionära landvinningarna, hotet om utländsk intervention, som höll på att bli verklighet då utländska krigsfartyg anlände till Barcelonas hamn, de allt envisare ryktena om en möjlig ”Vergara-omfamning”³, tillsammans med provokationen den 3 maj, är tydliga bevis för detta.

Tredje lärdomen. För proletariatet, och för en militär seger, finns det bara en progressiv väg ut ur den nuvarande situationen: att ta över makten. Under Majdagarna var detta möjligt, men skedde inte på grund av att de traditionella organisationerna, inspirerade av den anarkistiska doktrinen, inte var kapabla att möta uppgiften, och på grund av att vårt parti, som dock inte underlät att tackla problemet under revolutionens utveckling, är ungt och en minoritetsorganisation utan tillräckligt stöd för att ta på sig ansvaret att leda kampen. Den omedelbara och fundamentala uppgiften för proletariatet är att förbereda störtandet av borgarklassens politiska makt.

Därför är det nödvändigt att organisera ”Arbetarnas Revolutionära Front”, d.v.s. att bilda en allians mellan de arbetarorganisationer som är beredda att bygga en barriär mot den borgerliga kontrarevolutionens frammarsch och driva den proletära revolutionen framåt. En av de konkreta formerna för denna Arbetarnas Revolutionära Front kan vara **KOMMITTÉER FÖR REVOLUTIONENS FÖRSVAR**, vilka omedelbart måste organiseras på alla arbetsplatser, i alla stadsdelar, i alla orter, och som måste koordinera sina aktiviteter genom en **CENTRAL FÖRSVARSKOMMITTÉ** som uttrycker alla kommittéernas vilja.

Fjärde lärdomen. Arbetarklassens seger är omöjlig utan ett ansvarigt ledarskap som vet vad det vill och var det är på väg och som kan samordna kampen. **ARBETARNAS REVOLUTIONÄRA FRONT** kan vara den nödvändiga basen för detta ledarskap.

Femte lärdomen. Det spanska kommunistpartiets och dess underavdelning PSUC:s i Kataloniens agerande under majdagarna har visat att dessa partier inte representerar en reformistisk tendens inom arbetarrörelsen, utan utgör den borgerliga kontrarevolutionens förtrupp och verktyg. Av detta skäl, även om en enad front med dessa partier liksom med de småborgerliga organisationerna, är nödvändig för kampen mot fascismen, måste möjligheten till politisk aktionssamverkan uteslutas. Representanterna för det revolutionära proletariatet och arbetarklassens bödlar kan inte sitta vid samma bord. Mot den Antifascistiska Folkfronten, som är synonym med klassarbete och politisk kontrarevolution, är det nödvändigt att ställa **ARBETARNAS REVOLUTIONÄRA FRONT. FÖR FÖRSVARET AV REVOLUTIONEN! FÖR EN ARBETAR- OCH BONDREGERING!**

³ Generalerna Espartero och Maroto omfamnade varandra vid Vegara 1839 och avslutade därmed det första Carlist-kriget.

Kampen som pågår i Spanien mellan revolution och kontrarevolution är nu på väg in i en ny fas, i vilken proletariatet, skolad av erfarenheterna från dessa månader av kamp och framför allt av de storartade Majdagarna, måste rikta alla sina krafter mot att stärka sitt oberoende, försvara revolutionens erövringar och förbereda sig för maktövertagandet, den nödvändiga förutsättningen för att upprätta en socialistisk regim som kan rekonstruera landets ekonomi och skapa ordning. Låt ingen säga att revolutionen hindrar en seger i kriget, en seger vi måste göra vårt yttersta för. Det finns välgrundade skäl att anta att de ”demokratiska” krafterna aktivt intrigerar för att få till stånd en vapenvila, något som de spanska arbetarna indignerat avvisar. Och eftersom de revolutionära organisationerna är det största hindret mot dessa skumma överenskommelser, finns det planer för att, på ena eller andra sättet, eliminera dem från det offentliga livet.

Arbetarklassen kommer emellertid inte att låta sig luras, utan kommer att försvara sina erövringar och ta makten med samma heroiska energi som man visade när man slog tillbaka fascismen i Madrid, Valencia och Barcelona den 19 juli och generöst göt sitt blod på slagfälten, övertygade om att endast en segrande proletär revolution kan föra kriget till dess slutliga konsekvens: fascismens krossande och upprättande av socialismen.

LÄNGE LEVE FÖRSVARSKOMMITTÉERNA FÖR REVOLUTIONEN! LÄNGE LEVE ARBETAR- OCH BONDREGERINGEN!

Barcelona den 12 maj 1937, POUM:s centralkommitté.

Översättning (från engelsk version): *B. Svensson.*

Ändrad i enlighet med det spanska originalet: *M. Fahlgren*